

PEDAGOGY AND EDUCATION

DOI 10.51582/interconf.19-20.03.2024.011

Особливості впровадження технології «перевернутого навчання» для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Соціологія»

Артеменко Світлана Богданівна¹,

Фляшнікова Алла Борисівна²,

Оніщук Ілля Ігорьович³

¹ кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології;
Київський національний університет імені Вадима Гетьмана; Україна

² кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології;
Київський національний університет імені Вадима Гетьмана; Україна

³ студент III курсу, спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»;
фаховий коледж інформаційних систем і технологій «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»; Україна

Анотація.

В статті розкриті механізми провадження технології «перевернутого навчання» для здобувачів соціологічного фаху у вишій школі. Автори акцентують увагу на можливостях та обмеженнях даної технології в організації освітньої діяльності, її перспективах у трансформації вітчизняного освітнього простору.

Ключові слова:

технологія «перевернутого навчання»
трансформація вищої освіти
студенти спеціальності «Соціологія»

PEDAGOGY AND EDUCATION

Постановка проблеми. В умовах сучасного інформаційного суспільства ринок праці ставить перед вищою освітою завдання підготовки креативного та мобільного випускника, який володіє комплексом професійних і загальних компетентностей та здатний ефективно здійснювати фахову діяльність в умовах глобалізації та інформатизації всіх галузей суспільства. Освітній процес у сучасній вищій школі має базуватися на використанні інноваційних педагогічних, зокрема, цифрових технологій. До таких технологій відносять «перевернуте навчання». Оскільки ця педагогічна технологія є достатньо новим та перспективним явищем в освіті, дослідження особливостей її впровадження в навчальний процес у ВНЗ є досить актуальною на сьогодні проблематикою.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження технології «перевернутого навчання» комплексно представлені в наукових працях Д. Баррета, С. Бейкера, Дж. Бергмана, М. Гормана, Г. Гріна, Т. Дрісколла, Г.В. Маршалла, С.П. Мороні, А. Семса та ін. (сутність, переваги, способи застосування). Серед вітчизняних авторів слід звернути увагу на роботи Бабійчук С., Білявської Ю., Бугайчук К., Глазунової О., Литвинової С., Спіріна О. та ін., присвячених теоретичному аналізу та стратегії впровадження технології «перевернутого навчання» в освітній процес вищих навчальних закладів.

Незважаючи на багатоаспектність досліджень технології «перевернутого навчання», існують питання, що вимагають подальшого наукового аналізу. Так, недостатньо вивченими залишаються проблеми особливостей застосування технології «перевернутого навчання» для студентів ВНЗ у розрізі різних спеціальностей.

Метою статті є дослідження особливостей впровадження технології «перевернутого навчання» для студентів спеціальності «Соціологія» у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Сучасна концепція освітнього процесу у вищій школі трансформується від викладання, спрямованого на опанування теоретичних матеріалів, в якому викладач є основним джерелом інформації, до практико-орієнтованого навчання, активного залучення студентів в навчальний процес, при якому враховується їхня зацікавленість у використанні цифрових технологій навчання. До таких технологій належить «перевернуте навчання».

PEDAGOGY AND EDUCATION

«Перевернуте навчання» – це педагогічний підхід, за якого пряме навчання переходить від групового простору навчання до індивідуального навчального простору, а результуючий груповий простір перетворюється на динамічне, інтерактивне навчальне середовище, де викладач направляє студентів, коли вони застосовують поняття і творчо залучаються до дисципліни. «Перевернуте навчання» означає, що події, які традиційно відбувалися в аудиторії, проходять поза аудиторією і навпаки [1].

Технологія «перевернутого навчання» передбачає здійснення процесу навчання, коли студенти за допомогою гаджетів прослуховують та переглядають відеоуроки, вивчають додаткові джерела самостійно (в позаурочний час), а потім в аудиторії всі разом обговорюють нові поняття і різні ідеї, а викладач допомагає застосовувати отримані знання на практиці.

Розглянемо шляхи використання «перевернутого навчання» в освітньому процесі вищої школи, враховуючи, що «перевернуте навчання» є психологічною концепцією, оскільки саме через візуалізацію змісту сучасні студенти можуть краще засвоювати навчальний матеріал. Саме тому доцільно, щоб викладач подавав здобувачам освіти новий матеріал заздалегідь у формі відеолекцій або інших цифрових навчальних матеріалів, які вони могли б переглядати вдома, використовуючи власні мобільні гаджети. Навчальні заняття можна «перевертати» за допомогою цифрових медіаматеріалів, які розміщуються на освітній платформі вишу, що дає змогу традиційні види освітньої діяльності в аудиторії та поза її межами поміняти місцями, тобто відбувається трансформація аудиторної (подача нового матеріалу) та самостійної фаз навчання.

«Перевернуте навчання» має три фази:

1) Pre-Phase, яка відбувається до проведення аудиторних занять (студенти знайомляться з новим навчальним матеріалом через цифрові носії; роблять нотатки і записують питання для обговорення в аудиторії);

2) F2F (face-to-face) – активне навчання в аудиторії (включає дискусії з однолітками та викладачем стосовно певної проблеми, теоретичне ознайомлення з якою відбувається на першій фазі);

3) Post-Phase – навчання після аудиторної роботи, рефлексія [2], обговорення підсумків та результатів,

PEDAGOGY AND EDUCATION

зворотній зв'язок.

Підкреслимо, що змішане навчання дуже часто ототожнюють з однією з його моделей – «перевернутим класом». При цьому під останнім розуміють заміну аудиторних лекцій на відеолекції, які переглядаються здобувачами освіти вдома, а в аудиторії натомість відбуваються практичні заняття, лабораторні роботи тощо, тобто активну взаємодію між здобувачами освіти, здобувачами освіти і викладачем [3, с. 24].

Важливу роль у застосуванні «перевернутого навчання» відіграє ґрунтовна підготовка викладачем навчальних матеріалів, які вивчатимуть студенти у позааудиторний час. Важливо правильно збалансувати всі види навчальної діяльності здобувачів освіти в такий спосіб, щоб найлегший для засвоєння матеріал і відповідно посильні практичні завдання здійснювалися поза аудиторією самостійно, а решта матеріалів та активностей, що вимагають додаткових роз'яснень, очної групової взаємодії тощо, опрацьовувалися в аудиторії (чи в іншому зручному для взаємодії місці) [3, с. 24].

Отже в межах моделі «перевернутого класу» навчальні матеріали потрібно створювати з урахуванням пізнавальних, соціально-психологічних особливостей сучасних студентів, які швидко переключають свою увагу та менше читають, тобто це мають бути короткі, але інформативні відеоматеріали. Викладач має створювати якісні відеоматеріали, організовувати електронну співпрацю та комунікацію здобувачів освіти у вищій школі.

Взагалі, метою «перевернутого навчання» є сприяння самостійному вивченню студентами матеріалу в зручний час та у зручному місці, що є основою використання технологій дистанційного навчання та електронних навчальних курсів.

Розглянемо детальніше особливості впровадження вище означеної педагогічної технології для студентів соціологічного фаху. Зокрема, на думку зарубіжних науковців, які представляють Шведську школу соціальних наук, використання методу «перевернутого навчання» на заняттях з дисципліни «Соціологія» сприяє формуванню у студентів критичного та аналітичного способу мислення, також це дозволяє досягти більшої комунікації між вчителем і студентом [4].

PEDAGOGY AND EDUCATION

Зауважимо, що для студентів спеціальності «Соціологія» у вищій школі технологію «перевернутого навчання» варто впроваджувати насамперед для таких актуальних й водночас проблемних питань соціологічної науки, як новітні напрямки розвитку соціологічної науки, їх теоретико-методологічні, прикладні можливості у дослідженні соціальної реальності; сучасний стан, тенденції й прогнози розвитку соціальності структури суспільства; конфлікт як соціальне явище, ефективні способи його вирішення; евристичний потенціал теорій середнього рівня (соціологія молоді, особистості, сім'ї, девіантної поведінки, глобалізації, організацій, культури, політики, економіки, праці, освіти, гендеру, міста, села тощо); емпіричне соціологічне дослідження та його програмування. Це мотивуватиме студентів до здійснення нестандартного наукового пошуку у навчальній сфері, сприятиме активізації пізнавальної діяльності, виробленні системного та комплексного підходу до розуміння соціальних явищ і процесів.

При цьому завдання викладача в межах реалізації моделі «перевернутого класу» полягає у методичному забезпеченні здобувачів освіти сучасною вітчизняною та зарубіжною літературою, найбільш адаптованим для студентів цифровим контентом, який би сприяв формуванню у здобувачів освіти цілісного розуміння проблемних питань із соціології й розвитку критичного мислення загалом.

Висновки. Враховуючи потреби цифрового суспільства, в навчальний процес вищої школи впроваджуються інноваційні педагогічні технології, однією з яких є «перевернуте навчання». Згідно з цією технологією під час підготовки до заняття студенти використовують відео та електронний освітній контент за межами освітнього простору, в хмарно орієнтованому навчальному середовищі. Завдяки цій технології студенти мають цілодобовий доступ до цифрових навчально-освітніх ресурсів, ефективних каналів та засобів комунікації з одногрупниками та викладачами, відповідні інтерактивні умови для співпраці та додаткові можливості для особистісного та професійного розвитку.

References:

- [1] Lage M. J., Platt G. J., Treglia M. Inverting the Classroom: A gateway to creating an inclusive learning environment. The Journal of Economic Education, 2000. № 31 (1). P. 30–43.

PEDAGOGY AND EDUCATION

- [2] Морзе Н.В., Варченко-Троценко Л.О. Використання технологій «перевернутого навчання» на основі відеоматеріалів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: зб. наук. пр. 2019. С. 10–17. – Режим доступу до ресурсу: <https://sj.npu.edu.ua/index.php/kosn/article/view/192/157>
- [3] Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти : підручник / за заг. ред. В. В. Олійника, ред. кол. : С. П. Касьян, Л. Л. Ляхоцька, Л. В. Бондаренко; ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти». – К., 2019. – 196 с.
- [4] University of Helsinki. Swedish school of social science. The flipped classroom method helps to develop critical and analytical thinking. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.helsinki.fi/en/swedish-school-social-science/education-and-studying/teaching/flipped-classroom-method-helps-develop-critical-and-analytical-thinking>